Izhaja
vsak četrtek, ako je ta dan praznik, dan poprej.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predp. in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:
za celo leto **4 krone.**

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje štev. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XXIV. V Celovcu, 31. avgusta 1905. Štev. 35.

Državnozborske dopolnilne volitve za sodne okraje Celovec, Dobrlavas, Železna Kapla, Velikovec, Pliberk in Trg so razpisane na dan 10. oktobra tega leta.

Napisi na novi železnici.

Povod, da priobčujemo ta članek, nam je dalo sledeče.

V svoji redni seji, dne 3. julija t. l., se je razgovarjala o napisih na novi državni železnici tudi koroška trgovska in obrtna zbornica. Dolgo časa smo morali čakati, predno se nam je posrečilo dobiti v roke zapisnik te seje, in sedaj, ko ga imamo, priobčimo ga v celoti, da bo slovensko ljudstvo izvedelo, kako sodi o njem velemodra celovška trgovska zbornica. Zapisnik se glasi doslovno tako-le:

„Proti baje nameravanemu dvojezičnemu označenju postaj v Rožu.

Tvrdka Ferdinand grof Egger je poslala zbornici pismo, v katerem po priliki izvaja sledeče: Po c. k. gradbenem vodstvu železnice se je razširila govorica, da se namerava postaje v Rožu označiti razun z nemškimi tudi s slovenskimi napisi, proti čemur bi se moralo vendar popolnoma odločno protestirati.

Posebno Bistrica ima zaradi ne majhne naselbe te tvrdke popolnoma nemški značaj, čemu torej dvojezični napis na postaji.

Proga južne železnice na pr. teče od Maribora pa do deželne meje pri Trbovljah po bolj ali manj popolnoma slovenskem svetu, in niti ena izmed postaj na tej progi nima slovenskega napisa, temveč se začnejo dvojezični napisi šele pri postaji Zagorje na Kranjskem. Ako se torej spodnještajarski slovenski kmet, ki je primeroma mnogo manj zmožen nemškega jezika kakor pa naši Rožani, spozna ob nemških napisih, bo to delalo prebivalcem Roža temmanj težav in torej ni nikakoršne potrebe, da bi imele naše postaje tudi slovenske napise; to naj bi sicer tudi že izostalo z ozirom na promet s tujci, katerega je pričakovati.

Zbornica se torej prosi, da bi storila vse korake, da se to zabrani.

Predsedstvo zbornice je izročilo prepise tega pisma gospodoma državnima poslancema Dobernigu in Hinterhuberju s prošnjo, da naj poizvedujeta o tej zadevi pri c. k. železniškem ministrstvu in poročata potem zbornici, vsekako pa naj vložita tudi interpelacijo v državnem zboru.

Kakor je sporočil gospod rudarski svetnik Hinterhuber, sta imenovana gospoda terjala pri voditelju železniškega ministrstva odgovor na interpelacijo, katero sta že prej vložila poslanca Dobernig in Oraš, in bodeta dotični odgovor sporočila zbornici.“

Tako torej izvirni zapisnik koroške trgovske in obrtne zbornice z dne 3. julija 1905.

Gotovo nam ne bo nihče zameril, ako se, milo izraženo, nekoliko čudimo visoki modrosti te slavne zbornice. In res, zdi se nam prav ravno tako, kakor se pravi v oni narodni prislovici o človeku, ki kakor opica posnema svojega bližnjika: „Ako A skoči v stranišče, potem mora B tudi.“

Ta uboga, napol bankrotna južna železnica naj bi bila uzor novim železnicam! Ako židi, ki sede v upravnem vodstvu južne železnice, ne priznajo in nočejo priznati vzlic vsem brezštevilnim zahtevam štajarskih Slovencev ono malo enakopravnosti narodu, po katerega ozemlju teče njihova železnica, potem naj bi se po tem zgledu ravnala tudi c. kr. vlada, državna oblast, katera se sicer tako rada sama sebe imenuje pravično, popolnoma nepristransko! Cesarska kraljeva vlada naj bi pri svojih napravah posnemala žide!

In ali je to že dovolj, a. slučajno slovenski kmet razume ono spakedrano nemško žlobudro, ki se bere v raznih javnih napisih? Ali nima ta slovenski kmet po državnem zakoniku neomajane pravice, da vsaj na svojem lastnem ozemlju vidi spoštovan svoj lastni jezik? In ali bi ne bilo od državnih oblasti naravnost kršenje istega državnega zakona, ako bi državne oblasti samo zato, da bi ustregle zahtevam nekaterih nemških kričačev, ne samo zapostavljale jezik prebivalstva, temuč ga celo naravnost prezirale?

Ozemlje, po katerem bo tekla železnica od Celovca dalje doli do Trsta, je slovensko in samo slovensko ozemlje. Narod, ki biva tod, je slovenski narod, jezik, ki se govori ob novi železnici, je slovenski jezik, in le tupatam se najde kak mogočnež, ki se smatra za Nemca ali kaj drugega, in zaradi peščice takih ljudi naj bi se preziral jezik stoinstotisočev slovenskega prebivalstva! Ne, tu se pač motijo oni, ki tako mislijo, kajti računali so brez krčmarja, računali so brez slovenskega ljudstva, ki bo s svojim denarjem vzdrževalo ta del nove železnice. In zato se tudi nikakor še ne moremo dovolj načuditi slovenskim državnim poslancem, ki so tako hitro bili pripravljeni glasovati za one lepe milijone, ki jih je še treba za dograditev nove železnice. Tu je bil čas, da bi bili odločno zahtevali slovenskih napisov in slovenskih uradnikov za oni del železnice, ki teče po slovenskih tleh. Nemci, katerim je mnogo več za novo železnico, kakor pa nam Slovencem, bi bili hote ali nehote morali molčati, ako bi si hoteli zavarovati železnico. Ali kaj, po toči zvoniti je prepozno, in mi koroški Slovenci tedaj še nismo imeli svojega poslanca na Dunaju. Vsekako pa poudarjamo še enkrat, da najodločnejše zahtevamo od c. k. vlade, da se tu izkaže pravično napram slovenskemu narodu!

Ako le nekoliko pogledamo, kod bo tekla nova železnica, potem je takointako vsaka nadaljna beseda odveč. Ali ni celi Rož slovenski? Ali ne biva od Celovca pa do predora Podrožčico samo slovensko ljudstvo? Koliko je med tem ljudstvom ljudi, ki ne razumejo niti besedice nemški! In tisti, kateri se štejejo za Nemce, ali niso sinovi slovenskih staršev, katerih večina še dandanes ne more razumeti, kako je mogoče biti Nemec, če je človek rojen Slovenec in samo za silo stolče par nemških besed, pa tako, da ga ne razume niti najučenejši nemški profesor! Koliko pa je pravih Nemcev v Rožu? Na prstih ene roke bi jih skoraj naštel vse! In slavna tvrdka Ferdinand grof Egger v Bistrici naj le nekoliko pogleda okrog sebe in spomnila se bo, da je morala napeti ves svoj upliv, da je bistriška občina še ostala v nemškutarskih rokah. Ko pa bodo črez tri leta zopet občinske volitve, potem bo pa zapokalo na vseh koncih in nova železnica bo tekla po celem Rožu samo po slovenskih občinah! Tako je z nemštvom v slovenskem Rožu.

Nemci bodo gotovo v resnici napeli vse moči, da bi vsaj z nemškimi napisi na kolodvorih označili Rož za popolnoma nemško dolino. Mar je njim „Fremdenverkehra“, njim je le zato, da bi

Podlistek.

Tine in Barigeljc.

Precartani Barigeljc!

Obrnem se proti tistemu kraju, kjer mesec in solnce vzhaja in ljubi moj Barigeljc vstaja. Hočem listek napisati in ga žlahtnemu Barigeljcu poslati. In zato se vsedem k mizi rdeči in Ti želim pisat' začeti, in predno Ti kaj več govorim, Tebe in Franco prav lepo pozdravit' pustim. In Ti povem, da Ti ne bom pisal „od šravfanja teh paragrafov“, ker to Ti najbolje znaš. Rad bi Te obiskal v Tvoji novi pisarni v Barigeljčevih ulicah št. 13, a žalibog ne morem do Tebe. Veš, križ je križ. Na nogi se mi je napravila oteklina na podplatu. Najprej sem seveda pomoči iskal pri konjederki in ta mi je rekla, da se mi nabira na nogi „pajsji šac“. Sedaj si pa lahko misliš, kako težavno je, če mora človek „pasji šac“ s seboj nositi. Počakal bom, da mi zazori „pasji šac“ in potem bom iskal pomoči pri dr. Barigeljcu, ker zobe imam še dobre. Ti seveda stresaš glavo — češ, kaj bom jaz počel s „pajsjim šacom“, a povem Ti, da je baje sedaj v Traberku „pasji kontumac“ — to pa že bolj spada v Tvojo stroko.

Ker pa smo že ravno pri „šacu“ ali zakladu, Ti bom pa povedal, kako so pred kakimi sto leti vzdigovali v guštanjski okolici, pri Peršetovem mlinu, „šac“ ali zaklad. To je bilo pa malo drugače kakor pod Reberco. Škoda, da tedaj Tebe še ni bilo na svetu, kajti ljudje bi Te bili še bolj spoštovali, ker tako imenitno znaš paragrafe šravfati.

Pri Peršetovem mlinu ste stali v tistih časih dve veliki brezi. Po noči je bilo videti pri tistih brezah zmeraj luč. In zato se živa duša ni upala po noči mimo tistih brez hoditi. Ljudje so pravili, da tam „šac“ cveti. V tistih časih pa je prišel v naše kraje s krošnjo na hrbtu mož iz kranjske dežele, ki je nosil svojo robo, igle, sukanec, naprstnike, milo itd. od hiše do hiše. Naši ljudje so mu pravili, da je kranjski Tone. Imeli so veliko spoštovanje do njega, ker je znal malo več kakor oni, znal je namreč tudi brati. To pa je bilo v tistih časih, ko še nismo imeli nemške šole v Guštanju, zelo redko. Takemu človeku so ljudje rekali, da je „bukvar“, ker se je zastopil na „Kolomonov žegen“ in na „Antikrista“. In zato pa pravim, da bi bili Barigeljca v tistih časih ljudje še bolj obrajtali kakor tega bukvarja.

Bilo je v nedeljo po maši. V gostilni pri Šlovaku so sedeli Koren, Jelen in Pečovnik. Tisto leto je bila še hujša suša kakor letos. Možje so se pomenkovali o slabih časih, ker vse pridelke bodo morali zdajati v grajščino. Njim pa ne bo nič ostalo. V izbo pride kranjski Tone.

„Dober dan, možje“, zavil je po kranjsko.

„O, dober dan, Tone.“

Pa se oglasi Jelen:

„Ti Tone, huda nam prede, grajski birič nas stiska, da je groza. Ko bi človek le mogel do denarja priti. Pri Peršetovem mlinu, pravijo, da cveti zaklad, pa kaj, ko človek ne zna do njega priti. Ti Tone, prebrisana glava si, zastopiš se na bukve in take reči, pa bi nam ne pomagal vzdigniti zaklada, saj veš, da je huda za denar?“

„I, bi že šlo, pa zastonj človek ne stori rad kaj takega.“

„Pa si bomo zaklad delili“, se oglasijo možje.

„Kaj ne, človek se bi nevarnosti izpostavljal in potem pa še ne bi nič imel, če se mu nesreča zraven pripeti. To ni nič. Prihodnji petek je kvaterni petek. Na tak dan se zaklad najlažje vzdigne. Če mi pokažete mesto, kjer je zakopan zaklad in mi da vsak izmed vas tolar Marije Terezije, pa ga bomo vzdignili na kvaterni petek“, se odreže Tone.

„Malo preveč je to, veš, denar se ne seje kakor žito in tudi nima mladih“, pravi Koren, „no, pa vse eno, jaz bi dal tolar za četrtino zaklada.“

Na vsezadnje se pobotajo. Zgovorijo se, da vsak prinese na kvaterni petek tolar Marije Terezije in motiko s seboj.

„Ljudje božji, ali mislite, da boste zaklad kar v žepe mogli spraviti, vsak naj prinese s seboj še žakelj za zaklad“, pravi prebrisani Tone.

„Pa res, na žakelj sem pa čisto pozabil“, se oglasi Koren.

Tako so se torej naši možje in kranjski Tone pobotali za zaklad.

Prišel je kvaterni petek. Ob desetih zvečer se snidejo naši možje v reškem grabnu in začnejo korakati proti Peršetovemu mlinu. Na rami je nosil vsak izmed njih žakelj za zaklad in motiko. Prej pa izročijo Tonetu tiste tolarje za vzdiganje „šaca“. Prišla je enajsta ura — možje srečno prikorakajo blizu mlina. Od daleč odseva od brez

kazali tujcem najlepšo dolino na Koroškem kot svojo last. Trdno smo prepričani, da ne bodo imeli prav čisto nič proti dvojezičnim napisom pri cestnih prehodih črez železnico, kajti ti se ne vidijo tako dobro, ko vlak hitro vozi mimo, in državna oblast jih bo gotovo namestila po celi progi. Le postaje, te jim ne dajo miru, kajti tujci bi ne razumeli nemških napisov, ako bi bili tudi slovenski zraven! No, s pametjo bahati se pač ne morejo taki „modrijani“!

Ker pa se čuje, da bo morda železnica že dogotovljena, vsaj v nekaterih oddelkih, že letošnjo jesen, je pač sedaj zadnji čas, da se postavimo Slovenci pošteno na noge za svoje pravice. Slovenski poslanci se pač ne smejo prikazati pred svoje volilce, ako ne prinesejo s seboj zagotovila, da se ne bo na novi železnici kršila najpreprostejša pravica slovenskega naroda! Tu se naj torej pokaže, ali naj vlada še nadalje pometa z nami, ali naj bo že konec njenih krivic. Pravice zahtevamo, pa naj bo potem kakor hoče! Ali — ali!

Proti slovenščini na velikovški ljudski šoli.

Naši nasprotniki še nimajo dovolj blamaž. Vedno dalje se zarivajo v zadrege, iz katerih si kmalu ne bodo mogli pomagati. „Fr. St.“ z dne 12. avgusta in „B. Z.“ z dne 21. avgusta zopet pogrevajo stare neresnice o podpisanem glede porabe slovenščine pri poučevanju krščanskega nauka na tukajšnji deški in dekliški mestni šoli. V omenjenih člankih se podpisanemu očita sledeče: Prvič „renitenca“ nasproti mil. knezu in škofu; da to ni res, je že zdavno dokazano. Znani slovenski vpis v krstno knjigo v celovški mestni fari imenujejo „sleparijo“; če to smatrajo za sleparijo v dvojezični mestni fari, koliko sleparij je pač potem v tem oziru v popolnoma slovenskih župnijah, kjer se je doslej godilo ravno nasprotno? Nadalje se pogrevajo zopet nekatere neresnice, koje so bile že v „Miru“ ovržene, in radi katerih sta morala omenjena časopisa objaviti popravke. Ali kljub temu jih vzdržuje nasprotni poročevalec kot resnične in imenuje popravka, koja sta vposlala č. g. župnik Treiber in podpisani, lažnjiva popravka. To je vendar največja predrznost! Komu se več verjame? Tistemu, ki se upa z imenom podpisati, ali tistemu, ki se skriva za uredniško tajnostjo?

V članku se omenjajo štirji slučaji, da je podpisani rabil tudi pri nemških otrocih slovenski jezik, imena niso navedena, dasi se zatrjuje, da so uredništvu znana. Da podpisani v nobenem slučaju ni rabil slovenščine pri nemških otrocih, je ovrgel že zadnjič. Kako natančen je nasprotni poročevalec, kaže naravnost dejstvo, da si niti toliko truda ni vzel, da bi vedel, kdo je popravljal štatistiko glede narodnostnega razmerja otrok. Trdi namreč, da je to storil č. g. župnik Treiber. Poročevalcu se svetuje, naj vzame dotično številko omenjenih časopisov še enkrat v roke, da bo vsaj vedel, da je to točko popravljal podpisani in nihče drug. Ta slučaj kaže dovolj, v koliko se je mogoče zanašati na resničnost tudi glede njegovih drugih trditev. Posebno se je vrezal tudi s trditvijo, da sem vadil (tako se posnema iz članka) tudi v dekliških razredih očenaš slovenski, kar se pa nikdar ni zgodilo, ker sem ravno v dekliških razredih slučajno izgubil 5 do 6 učnih ur, in mi je na ta način nedostajalo potrebnega časa zato; edino v 2. deškem razredu — kakor že znano — se je to zgodilo in sicer samo enkrat.

Značilno za resnicoljubnost nasprotnega poročevalca je sledeče, kakor se glasi v članku dobesedno: „Kanonik Dobrovc je trdil tudi kot neresnično, da z izrecno nemškimi otroci v šoli ne govori. Glede na to je neki oče izjavil sledeče: „Moja hčerka obiskuje drugi razred tukajšnje javne nemške ljudske šole. Pred okroglo tremi ali štirimi tedni me je prijela za roko in mi rekla s pomilovalnim glasom na uho: ‚Ti oče, moram ti nekaj povedati. Veš, nam se čudno zdi, da naš katehet z nami nemškimi otroci čisto nič ne govori in se samo s slovenskimi slovensko razgovarja.‘ Meni se je morala ta opomba mojega otroka tembolj čudno zdeti, ker se o političnih zadevah z mojimi otroci ne govori. Ako otroci s 7 do 8 leti ne odobrujejo obnašanja svojega kateheta, si pač moremo misliti, kako se uči v naši nemški šoli nemški veronauk.“ Cenjeni bralec, prečitaj to izjavo še enkrat in sodi, če ni umetno sestavljena? Obnašanje in govorjenje otroka je naravnost neverjetno in preveč smešno. Kaj šele govoričenje o politiki. Kateheti imamo za predmet premalo časa, kaj da bi otrokom govorili o drugih rečeh; učenci še krščanskega nauka vedno ne razumejo, kako šele politiko. Kar se pa tiče zadnjih besed o načinu poučevanja krščanskega nauka za nemške otroke, so pa za podpisanega naravnost žaljive. V svojo obrambo navedem le to, da sem ravno v tem razredu otroke radi bolj majhnega števila vsako uro vse po večkrat izpraševal; če nemških otrok nič ne izprašujem, kako jim pa naj zapišem rede? Nadalje, da imajo nemški otroci vseskozi boljše rede, kakor pa slovenski. Splošni poprečni red v krščanskem nauku v vseh treh spodnjih razredih v četrtem četrtletju je: 1. pri Nemcih, a) deški razredi 2·26, b) dekliški razredi 1·97; 2. pri Slovencih, a) deški razred 3·01, b) dekliški razred 2·23. Številke torej neovrgljivo kažejo, da pri nemških otrocih nikakor nisem zanemarjal pouka. Pač pa imajo slovenski otroci slabejše rede, ker se jim ne dovoli slovenskih katekizmov.

Kar se tiče posameznih slučajev, da sem nemške otroke slovenski poučeval, kakor trdi poročevalec, se mi seveda ni mogoče prej zagovarjati, dokler mi niso na razpolago imena. In zato tukaj javno zahtevam, da poročevalec imenuje tudi imena dotičnih staršev in otrok in zraven tudi svoje lastno ime, da bom vedel, s kom se imam meriti! Saj upam, da tudi on spada k tistim, ki pravijo, da se bojijo Boga in nikogar drugega na zemlji. Ako se jaz ne bojim javnega boja, ki „resnico tajim“, tem manj se je tega treba bati nasprotnemu poročevalcu, saj objavlja „neovrgljive resnice“. Torej na dan z imeni, skriti junaki! *Jožef Dobrovc.*

luč in se premika semintja. Jelenu, Korenu in Pečovniku se začnejo ježiti lasje. Vihar zabuči. Tam pri brezah pa se premika v enomer tista luč. Strah jih je začelo postajati.

„Ti, Tone, skoraj se ne upamo na kraj, veš, premalo smo učeni“, pravi Koren tiho na uho sosedu Tonetu.

„O, jaz pa si že upam“, saj imam s seboj Kolomonov žegen“, se ta odreže.

„Mi ga pa nimamo, kaj neki bo?“

Prikorakajo za streljaj od „šàca“.

„Tone, mi se bomo kar zraven vode vlegli, strah je nas“, pravi Pečovnik.

„O to še nič ni, najhujše šele pride“, odgovori Tone, „tako vas bo strah, da se boste kar tresli in pobegnili, ko bom pričel vzdigati zaklad. Kmalu bo čas, med enajsto in dvanajsto uro po noči se mora cela reč opraviti.“

„A gledali bi vendar radi, kako boš vzdigal »šac«. Kopati si ga ne upamo“, pravijo.

„No, ker ste že tako naredni in hočete na vsak način videti vse, pa naberite v žaklje tam ob vodi kamenja.“

Možje napolnijo žaklje s kamenjem.

„Tako, sedaj se pa vlezite“, pravi Tone. Ko poležejo po trati, zavali bukvar na vsakega žakelj napolnjen s kamenjem, da ne bi mogli uiti, če bi jih preveč strašilo, ker so na vsak način hoteli gledati, kako se „šàc“ vzdiguje.

„Tako, sedaj pa le glejte!“

Tone koraka proti zakopanemu zakladu. Z leskovo palčico napravi krog, se vstopi sredi kroga in prične nekaj žlobudrati — potem pa izgine v temni noči.

Pomagače je strašansko tiščalo kamenje na hrbtu.

„Ali ga je že vzdignil?“ pravi Koren. „Ga menda še ni“, odgovori Pečovnik.

Tako so ležali naši možje celo uro na trebuhu, na hrbtih pa težki žaklji, napolnjeni s kamenjem. Med tem časom pa je kranjski Tone odnesel „šàc“, namreč tiste tri tolarje cesarice Marije Terezije.

Na vsezadnje se je našim ljudem zdelo že predolgo vzdiganje „šàca“, s težavo vsak odvali žakelj s sebe in gre gledat, kaj je s „šàcom“. Toda Toneta ni bilo nikjer več, in tudi „šàc“ ni bil še izkopan.

Jezni se vrnejo možje k „šàcu“, k tistim žakljem napolnjenim s kamenjem.

In storija pravi dalje, da je vsak od same jeze zasul svoj „šàc“, ki ga je tiščal celo uro na hrbet, v vodo.

Vidiš, moj precartani Barigeljček, tako se godi človeku, če ima pregrešne želje po takem zakladu. Pa srečno Barigeljc in bodi zdrav in vesel. Midva pa si zapomniva to storijo in skleniva, da ne bova hrepenela po takih „šàcih“. Srečno.

Sprejmi precartane pozdrave od Tvojega

Tineta.

Pripomba. Kako so se smejali tem trem možem, kako so porabili potem skupno „šàc“, ki ga je Tone odnesel, o tem pa drugokrat. Tine.

Kupujte národni kolek!

Koroške novice.

Državnozborske dopolnilne volitve za kmetske občine celovško-velikovškega volilnega okraja so, kakor poročamo na prvi strani, razpisane na dan 10. oktobra t. l. Opozarjamo torej že danes naše gg. zaupnike, da naj v prvi vrsti pazijo na volilne imenike. Dobro naj jih pregledajo, da ne bo kdo izmed naših volilcev izpuščen in pa da ne bo kak nasprotnik, ki nima pravice voliti, v volilnem imeniku. Paziti je posebno treba, da se ne zamudi čas reklamacij. Pozor torej!

Nemško-nacijonalni kandidat bo baje, kakor povzamemo iz uradne „Klagenfurter Ztg.“, posestnik na Miklavčevem, Friderik Seifritz.

Pozor, našinci! Vsa pojasnila glede volitev daje politično društvo v Celovcu. V pravnih zadevah, tičočih se volitev, daje vsa pojasnila, seveda brezplačno, g. dr. Janko Brejc v Celovcu.

O ta železnica! V uvodnem članku govorimo o krivici, katera naj bi se pri novi železnici po želji naših nemških prijateljev prigodila našemu rodu in jeziku. Tu naj pa pribijemo, da se dogajajo že sedaj tudi slučaji, da trpijo železniški mejaši vsled železnice škodo, katere pa ne dobijo povrnjene, temveč se jih, ako se pritožijo in zahtevajo odškodnine, nahruli na tak način, da je vsako nadaljno občevanje sploh nemogoče. Zgodilo se je, da so se trije posestniki, katerih posestva mejijo z železnico, pritožili zaradi škode, ki so jim jo naredili železniški delavci, ker so raznesli vso ograjo, porabivši kole in droge za zavore. Dva sta dobila odškodnino, tretjemu pa se je reklo, da jo dobi prihodnjo soboto, češ, da je izplačevalcu zmanjkalo denarja. Ali od tistega časa je že pol leta, in za tega posestnika še do sedaj ni bilo „tiste sobote.“ Ko je po preteku „tako dolgega tedna“ še enkrat zahteval odškodnino, pozvali so ga v pisarno gradbenega vodstva. Tu ga je vodja tako „lepo nagovoril“, da je oškodovanec rajši zaprl vrata od zunaj za seboj in odšel, poudarjajoč, da ni navajen, da bi se na tak način občevalo z njim. Tako ravnanje je res že malo preveč, in zato vprašamo pristojne oblasti, ali ne bi se dalo te gospode nekoliko poučiti, da bi se proti dostojnim ljudem vedli tako, kakor se zahteva od olikanega človeka?

Ravnateljstvo c. kr. drž. železnic v Beljaku, v katerega področju je več nego tri četrtine proge, ki teče po slovenskih tleh, in v katerega področje bo pripadala tudi nova železnica, vsaj koroški del gotovo, še do dandanes ni naročeno na naš list, dasiravno bi se lahko iz njega poučilo o marsičem, kar spada v delokrog tega ravnateljstva.

„Südmarka“ pri delu. Judeževih grošev se je razdelilo na Koroškem 809 K 80 vin. in sicer: nekemu posestniku 100 K; za pospeševanje nacijonalnih namenov 100 K; neki šoli za učne pomočke 109 K 80 vin. in dijaških podpor 500 K.

Pozor! Društvo „Zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani“ nam piše: Med širšim občinstvom še vedno vlada napačno mnenje, da se s kako pritožbo pri oblastih več doseže v nemškem kakor slovenskem jeziku ter se vsled tega vlagajo posebno na centralne urade vloge v tujem jeziku. Na ta način sami zapostavljamo svoj jezik in se ni potem čuditi, če nam oblasti večkrat odgovarjajo v nemščini, kakor v slovenščini. Vloge na ministrstva se morajo principijelno vlagati v slovenščini. Ministrstvo mora potem samo skrbeti za potrebne prevode ter nastaviti vsled tega v svojih uradih slovenščine zmožne uradnike. Občinstvo se opozarja, da naj vsako zapostavljanje slovenskega jezika nemudoma prijavi z vpošiljatvijo dotičnih uradnih rešitev ter potrebnimi prilogami društvu „Zveza slovenskih odvetnikov v Ljubljani“ oziroma na naslov predsednika dr. Karla Trillerja, odvetnika v Ljubljani, ki redigira brezplačno vse potrebne pritožbe v čuvanje pravic slovenskega jezika ter jih vlaga v rešitev na kompetentna mesta.

Razpis ustanov. Z začetkom šolskega leta 1905/6 se oddajo na višji šoli za vino- in sadjerejo v Klosterneuburgu tri ustanove v letnem znesku po 500 kron. Prošnje se morajo vložiti najpozneje do 30. septembra 1905. Natančnejši podatki se izvedo do 10. septembra pri ravnateljstvu pomožnih uradov c. k. deželne vlade v Celovcu.

Duhovniške in cerkvene stvari. Društvo za preskrbovanje cerkev s cerkvenimi oblačili naznanja, da se bodo paramenti za uboge cerkve razpošiljali meseca septembra t. l. Razstave paramentov letos ne bo, ker so z razstavo zvezani precejšnji stroški in se tudi težko dobe pripravni prostori. Poleg tega pa tudi zanimanje za razstavo ni preveč veliko, ako se vsako leto ponavlja. Zato pa bo imelo letošnje letno poročilo podroben izkaz prispevkov društvenikov in cerkvam oddanih paramentov. Ker se morajo za razpošiljanje paramentov vsako leto dati napraviti novi zabojčki, bi bilo vodstvo društva jako hvaležno, ako bi se stari zabojčki vrnili „samostanu dobrih pastirc“ v Kazezah pri Celovcu do konca t. m.

dobro poznali. Prav lepo so okrasili njen mrtvaški oder, kar je številnim ljudem, ki so prišli molit, jako ugajalo. Dolgi mrtvaški sprevod je vodil domači g. župnik ob spremstvu g. župnika iz Kamena. Lahka ti zemljica, na svidenje nad zvezdami! — Gostilničarji in obrtniki! Ali ste brali v zadnji številki dopis iz Brnce? Ravno tisto velja tudi o vas! „Proč z nemškimi napisi!“ naj bo naše najnovejše geslo, ki naj prešinja ves slovenski del naše Koroške.

Škocijan. Bravši v zadnjem „Miru“ vzroke, zakaj so Japonci močni, sem se spomnil pogovora, ki se je vršil pred par tedni med tukajšnjimi železničarji, večinoma privrženci ptujskega lažilista „Štajerc-a“. Pravil je eden izmed delavcev, da so že zopet „Japonci gvinjali“. Potem pa še nadalje pustil svetiti svojo luč, češ, da sta pred več leti prišla na Japonsko dva nemška častnika, ki sta začela Japonsko urejevati po nemškem načinu, posebno pa sta uvedla nemške šole. Iz tega izvira torej tista velika moč in neustrašenost Japoncev. Zadnji čas so baje, tako je nadaljeval modri Salomon (?), tudi na Ruskem to uvideli, in že se pripravlja nemška organizacija šol. (Kako srečni smo torej mi Korošci (?!), ki imamo že ves čas take šole, v katere hodi naša deca povečinoma samo hlače trgat in razne muhe lovit, da ji vsaj ni treba doma krav pasti.) — Dobri stvari na ljubo moram opomniti, da niso vsi železničarji take misli in poslušni hlapci žganjarskega evangelija, kar naj dokaže dejstvo, da sem ravno od enega izmed njih srede to zvedel s pozivom, naj to objavim, da se bodo cenjeni bralci „Mira“ imeli zakaj smejati. Da, pač res, kako daleč, do kake brezmejno nespametne trditve pripelje človeka slab list. Torej proč ž njim in na njegovo mesto naj v bodoče stopi pošten slovenski časnik, kakor „Mir“, „Naš Dom“ in drugi. Ljudje so zares pomilovanja vredni, ki jim tekne vsaka godlja v obliki obiraških člankov, če je za ocvirk ali „grump“ le kak zaveden Slovenec oziroma slovenski duhovnik. *Eden, ki ga dobro poznate.*

Velikovec. (Protestantski krščanski nauk) hočejo vpeljati s prihodnjim šolskim letom na velikovških nemških šolah. To se pač izplača za tistih par protestantskih otrok! Zakaj še judovskega kateheta ne naročijo, saj imamo žide tudi tukaj? Namen velikovških Nemcev je pač očividen! Povsod dvojna mera. Slovenskim otrokom pa niti slovenskih katekizmov ne privoščijo. Le tako naprej! Za posledice Slovenci gotovo ne bodo odgovorni.

Velikovec. (Naša pošta.) Že večkrat so se stranke pritoževale radi naše poštarice, da sili Slovence nemški pisati naslove. Znani so nam naravnost žaljivi prizori. Ali ne poznajo na pošti člana 19. državnih temeljih zakonov? Za danes dovolj. Tozadevna pritožba na poštno ravnateljstvo se vloži.

Guštanj. (Ogenj.) V nedeljo dne 20. t. m. je začelo goreti pri Navršniku na Navrškem vrhu. Kako je ogenj nastal, se ne ve za gotovo. Uničil je hlev in skedenj popolnoma, hišo so rešili. Posestvo je last grofa Thurna Duklasa. Zgorelo je okoli 90 vozov zelenja in mnogo žita. Pri gašenju je primanjkovalo vode, tako da so morali baje z moštom nekaj časa gasiti. Grof je bil dobro zavarovan, a najemnik trpi precejšnjo škodo.

Guštanj. Dne 24. avgusta je prišlo med delavci tukajšnjih fužin do pretepa. Tistega dne so namreč dobili svojo mesečno plačo ter seveda takoj prve krajcarje ponesli v gostilno. Ne odrekamo jim, če se enkrat zato privoščijo poštenega veselja, a da bi razbijali po trgu okrog in ob tej priliki skoro enega ubili, da ni še prišla pravočasno zdravniška pomoč, tega ne moremo odobravati. Dotični je sedaj v bolnišnici. To so žalostne posledice preobilnega uživanja alkohola.

Slovenci, snujte še posojilnic!

Pod naslovom: „Štajarski Slovenci, snujte še posojilnic! čitamo v „Slovenski Zadrugi“ članek, s katerega posnemamo sledeče:

Tempora mutantur et nos mutamur in illis.

Pisec teh vrstic (L.) je pred 10 in več leti priporočal, da imej vsak sodni okraj svojo posojilnico. Da bi pa en sam tak okoliš imel več posojilnic, tega si pa ni upal priporočati. Tudi se za slovenske razmere ni upal ogrevati za znano Raiffeisenovko, načelo, da bi vsaka župnija imela svojo posojilnico. Časi so se pa spremenili in časi so tudi naše nazore predrugačili . . ., in v zadevi števila posojilnic, kolikor naj jih namreč slovenski narod ima. Naši nazori so zdaj, da je za velike sodne okraje na Slovenskem premalo, ako imajo le po eno posojilnico, marveč naj pride že na kakih 10.000 duš en denarni zavod te vrste. Zakaj? Kar imamo slovenskih posojilnic, vse skoraj dobro uspevajo in dobro gospodarijo. To tudi morajo storiti, ker pazi na nje oko postave, oko davčnih gospodov, oko avtorizovanega revizorja, ki ima sodišča v zaslombo, in ker pazijo na nje domači odborniki in nadzorniki ter tudi ljudstvo samo.

Ako pa vidimo, da katera nova naprava dobro uspeva, dobimo veselje do nje in radi število teh novih naprav pomnožujemo. Nasprotno pa radi opuščamo stvari, ki se niso obnesle, n. pr. konsumna društva na kmetih, o katerih je bilo zlasti več na Kranjskem (pa tudi na Štajarskem) po kratkem življenju pokopanih. Nasprotno je pa s kranjskimi posojilnicami, katerih je že nebroj v tej deželi in katere dobro uspevajo, veliko posojujejo in še več dobe v shrambo denarja, tako da jim ga celo preostaja. Na Štajarskem je precejšnje število posojilnic, pa precej starih, dokaj močnih. Vendar pa ima slovenski Štajar, ki je tako velik kakor Kranjska, nekako le eno tretjino toliko posojilnic, kakor slednja. Osobito ima premalo Raiffeisenovk, dočim je ravno Kranjska bogata na Raiffeisenskih posojilnicah.

Kakor smo že zadnjič omenili, je za velike sodne okraje, kakoršni so ptujski s 60.000 stanovalci, ali mariborski, slovenje-bistriški in drugi, premalo to, ako imajo le eno ali dve posojilnici. Z narodno gospodarskega stališča tudi ne odobrujemo, da so cele dekanije (Zavrč, Vuzenica) brez posojilnice. Ob nemški meji, ob Muri in Dravi morala bi vsaka župnija imeti svojo posojilnico. Zato pozivljamo vse domoljube v teh krajih, da se podajo na delo in osnujejo počasi še kakih 20 do 40 posojilnic na Slovenskem Štajarju. Truda ni toliko niti z ustanovitvijo, niti z vodstvom! Ustanovni stroški se po navadi pokrijejo že v prvem letu z dobičkom.

„Narodni gospodar“, glasilo „Zadružne zveze“ v Ljubljani, dostavlja: „Iz teh stavkov se razvidi, da postaja pomen Raiffeisenovk vedno bolj viden in umeven — tudi po tistih, ki so se zmirom ogrevali samo za velike „Schulze-Delitsch-eve posojilnice, ki so n. pr. ravno na Štajarskem mnogo slovenskega kapitala koncentrirale v glavne kraje poedinih okrajev in so v takih, po največ nemčurskih mestih in trgih, postale najmočnejše davkoplačevalke — s slovenskim denarjem — v prid ponemčenih trgov in mest.

Sicer pa pravimo, da je treba ustanoviti na slovenskem Štajarskem še ne samo kakih 20 do 40 posojilnic, temveč še vsaj 70 posojilnic.

A tudi v drugih pokrajinah naše slovenske zemlje še je treba mnogo novih posojilnic, n. pr. še je celo na Kranjskem primernih krajev za okroglo 60 Raiffeisenovk; nadalje še primanjkuje Raiffeisenovih posojilnic koroškim Slovencem, Goričanom — istotako pa tudi v Istri in Dalmaciji.

Morda priobčimo v kratkem seznam onih krajev, kjer bi se naj še ustanovile posojilnice.

Pozivamo rodoljube v takih krajih, naj ne odlašajo z ustanovitvijo.

„Zadružna zveza“ preskrbi vse potrebno; z navadno dopisnico se jej naznani, da se namerava ustanoviti Raiffeisenovka.

Takoj dopošlje vzorna pravila z natančnim navodom za prve korake.

Napravi tudi vse potrebne vloge — na trgovsko sodišče za vpis v zadružni register, na finančno oblast za priznanje pristojbinskih olajšav itd.

Novi posojilnici preskrbi vse potrebne tiskovine, knjige, blagajne, štampiljo, napis itd.

Takoj za pričetek da „Zadružna zveza“ novim posojilnicam pričetni kredit do zadostnega zneska — za naprej pa ji otvori seveda tekoči račun, da ji toraj nikdar ni treba v skrbeh biti, kje da dobi denarna sredstva — in kje naloži odvišne novce.

K prvemu uradnemu dnevu pošlje svojega uradnika, ki ima nalogo, da pokaže in pojasni odbornikom pravilno poslovanje in vknjiževanje.

„Zadružna zveza“ v Ljubljani daje torej pri ustanovitvah popolno pomoč, s čimer se ustanoviteljem delo zelo olajša.

Na noge rodoljubi!

Društveno gibanje.

Vabilo na poučno zborovanje, katero priredi „Slovenska krščansko-socijalna zveza“ dne 3. in 4. septembra v Mariboru. Spored: V nedeljo, dne 3. septembra: Popoldne dohod udeležnikov v Maribor od vseh strani. Po dohodu posebnega vlaka v frančiškanski cerkvi pozdrav romarjev in litanije. Sprejem v „Narodnem domu“. Ogled mesta Maribor. Ob $^1/_2$6. uri popoldne: Velik koncert na vrtu „Narodnega doma“, ki ga priredita s sodelovanjem slavne veteranske godbe „Katoliško slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru“ in „Bralno in pevsko društvo Maribor“. — V pondeljek, dne 4. septembra: Ob 6. uri zjutraj: Slovesna sveta maša in pridiga v romarski cerkvi Matere Milosti čč. oo. frančiškanov v Mariboru. Ob 8. uri predpoldne: V dvorani „Narodnega doma“ prvo zborovanje. Dnevni red: 1. Stanovska in mladinska organizacija, poroča Fr. Sal. Gomilšek. 2. Izdajanje časopisov, knjig in poljudnih knjižic, Evald Vračko. 3. Kako organizovati branje časopisov in knjig, Vinko Marinko. 4. Socijalni kurzi, dr. Jan. Ev. Krek. 5. Pouk o knjigovodstvu, higijeni in zakonodajstvu, Fr. Mastnak. 6. Domače in društvene knjižice, Fr. Kotnik. 7. Društvene zabave, dr. Ant. Korošec. 8. Gojitev narodnega petja, Janko Čirič. 9. Vzgoja voditeljev, Vinko Marinko. Ob 12. uri: Obed v „Narodnem domu“. Ob 3. uri popoldne: Drugo zborovanje. Dnevni red: 10. Vzajemnost socijalnega dela in duh vzajemnosti, Fr. Žebot. 11. Žavarovanje, Jak. Zemljič. 12. Boj proti alkoholizmu, Leop. Lènard. 13. Društva in družbe, Jan. Kalan. 14. Varstvo žensk, Jan. Kalan. 15. Izseljenci, dr. F. Lampe. 16. Skrb za zanemarjene otroke in kaznjence, Jož. Gostinčar. 17. Zveza, I. Smolnikar. — Želeti bi bilo, da se udeleži tega zborovanja čim največ koroških Slovencev. Najprimernejši vlak za odhod v Maribor bi bil osebni vlak, ki odhaja ob 10. uri 10 minut dopoldne iz Celovca in pride v Maribor ob 1. uri 49 min. Ako ne s tem, pa naj bi se odpeljali z onim, ki gre iz Celovca ob 2 uri 7 minut popoldne in pride v Maribor ob 5. uri in 59 min.

Vabilo na 5. redni shod slovenskega delavskega društva za Podljubelj in okolico, kateri se vrši dne 10. septembra t. l. popoldne ob 3. uri v prostorih gostilne pri Kajzerju v Podljubelju. Člani, somišljeniki in somišljenice se vabijo k mnogoštevilni udeležbi in mnogobrojnemu pristopu.

Ciril in Metodova podružnica za Rožek in okolico priredi na malo gospojnico, dne 8. septembra, ljudski shod z veselico. Shod se vrši popoldne po večernicah pri Kosu na Ravnah. Na sporedu je slavnostni govor, eden poučen govor, potem veselo-igra „Dr. Hribar“, tamburanje in petje. Trdno pričakujemo, da se bodo udeležili Slovenci in Slovenke iz bližnje in daljne okolice tega shoda v čim največjem številu ter s tem pokazali, da jim srce bije za pošteno slovensko stvar. Komur je mar lepe in poštene, domače narodne zabave, pridi ta dan k nam in ne bo mu žal. Na svidenje torej pri veselici!

VI. sestanek slov. kršč. mislečega dijaštva se je vršil dne 21. in 22. avgusta v Ljubljani. Na pozdravnem večeru je pozdravil predsednik slovenske dijaške zveze phil. Rožič vse navzoče, zlasti pa tudi zastopnike koroške, bogoslovca g. Benetka, predsednika „Akademije slovenskih bogoslovcev“ v Celovcu, in abiturijenta Šenka. Predsednik phil. Rožič zatrjuje, da bo novoustanovljeno društvo „Slovenska dijaška zveza“ skrbela za to, da se tudi na Koroškem osnuje kmalu prvi pododbor. Drugi dan, dne 22. t. m., ja bila ob 8. uri v cerkvi srca Jezusovega sv. maša, nakar se je vršil redni občni zbor „Slovenske dijaške zveze“. Nato pa je predaval tovariš Dolenec o nalogi „Slovenske dijaške zveze“ in tovariš Rožič o „organizaciji slovenskega katoliškega dijaštva“. Popoldne je predaval še tovariš Malnerič o duhu našega gibanja. Predavanja so bila vsa vrlo zanimiva, zlasti pa zadnje, po kojem so navzoči navdušeno ploskali in predsednik, tovariš Dolenc, se je po pravici izjavil, da še ni slišal takega predavanja iz ust akademikovih. Po tem dnevnem redu se je vršilo zborovanje. Ob 8. uri zvečer pa se je pričel komers na vrtu Hafnerjeve restavracije, ki je bil popolnoma zaseden. Komerza se je udeležil tudi knezoškof ljubljanski, dr. Jeglič. Za častnega predsednika komerza je bil imenovan prof. Evg. Jarc iz Kranja. Govorilo je precej govornikov, med njimi tudi knezoškof in dr. Krek. Na komerzu je lepo peval zbor gospodičen in gospodov pod vodstvom phil. M. Bajuka. Brzojavno so sestanek pozdravili iz Koroške: dr. Brejc, Zarjan Cukala in duhovniki na Višarjah.

„Slovenska dijaška zveza“ je na svojem prvem rednem občnem zboru dne 22. avgusta t. l. v Ljubljani izvolila sledeči odbor: predsednik: phil. Ivan Dolenec; podpredsednik: phil. Dav. Gorjanec; tajnik: iur. Jos. Mozetič, blagajnik: phil. Ernest Tomec, knjižničar: phil. Dav. Malnerič, odbornika: phil. Fran Ferjan, abit. Al. Štrancar.

Dopisi.

Radiše. Dne 14. avgusta t. l. je preteklo eno leto, odkar obstoji naše izobraževalno društvo. Ker prej zavoljo slavnosti nove sv. maše, dne 13. avgusta, ni bilo mogoče, se je sklical takoj v nedeljo potem, dne 20. avgusta, letni občni zbor, da je nam podal odbor račun o svojem delovanju v prvem letu društvenega obstanka. — Trepetaje smo gledali lansko leto pri ustanovnem shodu v bodočnost društva; upanje, da se bo dobro obneslo, se je bojevalo s strahom, da bi ne zaspalo zopet začeto podjetje. A, hvala Bogu, seme zasejano na ustanovnem shodu, ni padlo na skalo ali med trnje, kjer bi se posušilo ali zadušilo, ampak na rodovitna tla; našlo je pot v srca zanesljivega in poštenega kmetskega ljudstva. To seme je začelo rasti in vzrastlo je že v mogočno drevo, ki je razprostrlo svoje veje črez celo župnijo, kajti le redke so še hiše v župniji, kjer bi društvo ne imelo

Za pogorelce v Lipaljivasi so darovali: Dr. J. Arnejc, c. kr. suplent v Celovcu, 2 kroni. Anton Klemenčič, župnik v Borovljah, 10. Matija Prajnik, delavec v Dobrlivasi, 2. Iv. Nagel, župnik v Selah, kot lastni dar 8 kron in v cerkvi nabranih 20 kron, skupaj 28. Alojzij Huter, župnik in nekaj župljanov šentlipških, 20. Radovan, Slovenjigradec, 10. Valent. Serajnik, Št. Janž v Rožu, 4. Dr. Janko Brejc v Celovcu 20 kron. V tem izkazu torej 92 kron. Hvala lepa vsem darovalcem, in iskrena prošnja, da bi se oglasili nadaljni dobrotniki s svojimi darovi.

Nesreče. Prošlo sredo je osebni vlak poškodoval pri Mlinarjah železniškega delavca Ant. Lavtarja, ki je doma nekje na Gorenjskem. Lavtar je šel po progi in se ni mogel dovolj hitro izogniti vlaku. Stroj ga je zadel in precej hudo poškodoval. Prepeljali so ga v beljaško bolnišnico. — V soboto dopoldne se je prigodila v Št. Jakobu ob cesti velika nesreča. Neki kmet, France Trabesinger, iz velikovške okolice, je peljal voz slame. Sedel je na vozu. Po cesti prisopiha avtomobil. Konj se prestraši in poskoči, kmet izgubi ravnotežje in pade pod konja, ki ga je s kopitom udaril tako nesrečno po glavi, da mu je razbil črepinjo. Trabesingerja so prepeljali v celovško bolnišnico, kjer je že umrl.

Dvojna mera. Skoraj vsi koroški nemški časopisi, krščanski in nekrščanski, so priobčili tole res zanimivo vest: Angleški kralj Edvard se sedaj mudi v toplicah na Češkem. Udeležil se je tudi gledaliških predstav v topliškem gledališču. Med člani gledališča je tudi neki Olšinski, ki je bil lani na celovškem gledališču. Letà je moral sedaj na vojaške vaje. Ravnatelj, ki rabi Olšinskega pri predstavah, mu je izprosil dva dni dopusta, več pa mu polkovnik ni dovolil. Nato se je obrnil ravnatelj na cesarjevo dvorno pisarno in Olšinski je bil na izrecno povelje domobranskega ministrstva oproščen vojaških vaj, samo da more igrati pred angleškim kraljem. — Pred kratkim smo pa brali v goriških listih sledečo dogodbo: Neki kmetič iz vipavske doline je dobil vabilo k vojaški vaji. Prosil je, da bi se ga oprostilo vojaške vaje, ker ima štiri nedorastle otroke, katerih ne more nikomur izročiti, a žena služi v Egiptu. Delo bi tudi popolnoma zaostalo. Vzlic tem važnim razlogom pa se njegovi prošnji ni ugodilo; moral je k vajam. Šele tedaj, ko je mož prignal s seboj v Gorico v vojašnico svoje štiri majhne otroke in zahteval, da naj pač država ali vojaška oblast skrbi zanje, med tem ko bo on delal vojaške vaje, šele tedaj so ga izpustili domov. — Kaj se hoče, vipavski kmet ni angleški kralj in kralju se meri z drugo mero kakor pa ubogemu kmetu!

Spominjajte se šentjakobske šole!

Bilčovs. Dne 15. t. m. se je vršila pri nas seja občinskega odbora, zaradi napeljanja vode, o čemer se je že dolgo časa govorilo. Voda bi se imela napeljati iz silne daljave k šoli, in ta stvar bi stala občino najmanj štiri tisoč kron, in ne toliko kakor je izračunil šolski svet. Govorilo se je tudi, da se bodo darovale podpore, govorilo se je samo zavoljo tega, da bi se ložje speljali odborniki na led, zakaj konju se oves moli, zraven pa šibo dobi. Iskrena hvala vsem tistim odbornikom, kateri niso dovolili tega, drugim pa, katerim se voda preslaba zdi, naj vino in pivo pijo. Hajl boserleitung!

Rožek. (C. kr. südmarkovci.) Kakor poročajo zadnje „Freie Stimmen“ od nas, je rožeška podružnica „südmarke“ izbrala za svoja zastopnika na glavni skupščini v Dornbirnu na Predarlskem A. Bernolda in F. Nagl-na. — Na skrajni meji avstrijski, kjer se bodo takrat bratili avstrijski nemški neodrešenci s svojimi bratci iz blaženega rajha, bo zastopal **c. kr. avstrijski uradnik** podružnico „südmarke“! Res, čudno čudne so razmere v naši stari Avstriji. Ako bi bil ta c. kr. uradnik Slovenec in bi se udeležil kake vseslovanske slavnosti in zborovanja tam kje gori ob ruski meji, bi imel disciplinarno preiskavo na hrbtu in „laufpas“ v žepu, predno bi prišel nazaj domov. Avstrijska pravica ima pač res samo eno oko, s katerim vidi le nas Slovane, ako se predrznemo (!) le besedico izpregovoriti v svojem jeziku, drugo, slepo oko je za Nemce, kajti teh ne vidi avstrijska pravica nikdar, če ji tudi prav pred nosom zaplešejo svoj vsenemški valček. Tako je pač v presrečni Avstriji!

Poreče. Semkaj je prispel na letovišče finančni minister dr. Kozel.

Dholica. („Kroften“ popravek) so skovali baje v tukajšnji šolski palači ter ga poslali v lutrsko „Bauernzeitung“. Seveda „gliha skup štriha“. Saj bi kak drug list tako „lepega“ popravka še sprejel ne. Toda kaj je lutrsko kovačnico tako vzdramilo! Čujte, čujte! „Mir“ je pred tremi tedni poročal „grozne“ laži, seveda so mnenja naših kovačev. „Mir“ je namreč poročal, da bode naša šola stala 60.000 kron, račun še ni sklenjen, in da bodemo Dholčani plačevali 28 let po 98% doklad (šolske doklade skupaj, to se razume), zdaj pa nam lutrski dopisnik naznanja: „šola ne stane 60.000 kron temveč 58.153 kron 77 vin., če se od teh odračunajo „milodari“ (?) (in judeževi groši!) stane šola samo 50.019 kron 42 vin.“ Kaj naj rečemo na tak res „kroften“ popravek? Nehote moramo vprašati: kdo je tako naglo račun sklenil? Ali mar dopisnik „Bauernzeitung“-e? O, ni mogoče, ker tu ima gotovo „prešboh“ glavo. Kajti znano je, da se je še odbor za zidanje večkrat med seboj „kavsal“ zavoljo računa. Sicer pa naj bode, kakor hoče. Mi zdaj vemo, da stane naša nova šola 50.019 kron 42 vin., in tega se bodemo držali. Samo vprašali bi, če je pri tej svôti tudi denar za ograjo pri šolskem vrtu, za nameravani vodovod po šolski palači, za šaluzije oziroma zagrinjala pri oknih (ker najbrž ne bodemo dobili učitelja, ki bi senco delal in hladen zrak v šolske sobe „pumpal“), za morebitno drvarnico in perilnico itd. Znabiti bode treba za te reči še več tisočakov, in potem z milodari vred že pridemo na 60.000 kron, če bo le dovolj. Nadalje pravi lutrski dopisnik v svojem popravku: „Dholčani ne bodo plačevali 28 let po 98%, temveč 25 let po 50% šolskih doklad“. Nato samo odgovorimo: Dholčani ne bomo plačevali ne 98% in ne 50%, temveč toliko, da bodo učitelji in mi odstotkov siti. Na drugo blebetanje v „Bauernzeitung“ se nam pač ne zdi vredno odgovoriti, tako vemo, da je lutrski dopisnik „golo resnico“ poročal. A povemo mu: dokler ne dokaže, da je g. provizor v cerkvi in v šoli hujskal, s klofutami žugal, otrokom šolske reči proč jemal, tako dolgo ga imenujemo nesramnega lažnika in obrekovalca. Vsem onim, ki so pomagali lutrski dopis skovati, pa svetujemo, da predno nas Dholčane imenujejo „umobolne“ (geistverwirrt), se malo za svoj nos primejo ter se vprašajo: kdo je večkrat „geistverwirrt“, ali oni ali mi? Potem bodo noči bolj mirne in varne, in otrokom bode marsikaj prikritega ostalo.

Dholica. („Osla“ je primeril) neki kmet občinskemu pisarju, ki je trdil, da od „črnih“ še knofa nima. Pisar je tožil za „erenpelajdingo“ in celovški sodnik je kmeta obsodil na 24 ur. — Povemo vam, g. pisar: Dholica je katoliška in vi dobivate najmanj 30 gld. od „črnih“ in pičlo 5 gld. od belih, t. j. liberalnih. Radi ene besede, ki je padla v gostilni, bi pač ne bilo treba sodnika dražiti.

Dholica. (Proti toči) bodemo Dholčani streljali. Strelnico, t. j. tak aparat, že imamo ter stane 30 gld., seveda brez smodnika. Dal Bog, da bi nikdar več ne pobila toča pri nas in drugod, saj moramo tako dostikrat „preslišati“: Na Dholici točo delajo!

Dholica. (Kje je?) Precej veliko se je pisalo o Dholici, a prepričani smo, da cenjenim čitateljem „Mira“ ni prav znano, kje Dholica leži. „Dholica“ je pravzaprav ime male tukajšnje vasi, ki šteje 3 hiše, a navadno imenujemo s to besedo celo župnijo sv. Martina, ki ima 21 vasi ter šteje blizu 1600 duš. Da so vasi male in precej daleč okolu raztrešene, to se razume. Tudi ravnine in doline popolnoma pogrešamo. Približno v sredi župnije je vas Sv. Martin in tam je tudi župnijska cerkev. Cela vas šteje, razun cerkve, župnišča, mežnarije, šole in dveh gostilen, eno kmetsko hišo. Od Šmartna imamo v Poreče eno dobro uro hoda, v Vrbo pa malo več. Druge naše obmejne župnije so: Dvor, Gozdanje (1½ ure), Osoje, Glana (Glanhofen), Radovče (Radweg) in Blatograd. To je torej naša župnija, ki je zdaj že drugikrat razpisana. Dholčani pravijo, če zdaj nobeden ne bode prosil, bodo pa tudi zanaprej koj g. provizorja obdržali.

Beljak. Nekaj jako čudnega Vam moram poročati, g. urednik, nekaj še bolj čudnega, kakor pa je to, da je našega g. okrajnega glavarja Schusterja izvolila prva slovenska občina na Koroškem, Št. Jakob v Rožu, za častnega občana. Jaz, g. urednik, nisem Šentjakobljan ter torej ne znam primerno ceniti vseh zaslug g. okr. glavarja za Št. Jakob, pač pa Vam priznam neizmerne zasluge g. okr. glavarja za naše velenemško mesto Beljak. Zgodila se je namreč velikanska nesreča. Bilo je na rojstni dan cesarjev. In glejte, kaj je moral doživeti prusaški Beljak: s cerkvenega stolpa se je vila cesarska zastava in ravno tako tudi z občinske hiše. Zaradi tega nesramnega zločina nad velenemškim Beljakom, ki ga je zakrivil beljaški župan Scholz, je začelo vreti po mestu, kajti to se vendar ne spodobi, da bi Nemec v Avstriji, ki vedno le gleda onostran avstrijske državne ograje, bil prisiljen gledati cel dan zastavo avstrijske cesarske hiše, cesarsko zastavo. In začelo je vreti in kaditi se, in bilo je že na tem, da odstopi župan, ki se je predrznil s cesarsko zastavo žaliti prusaški čut beljaških Velenemcev. Ali našli so se vendar možje, ki so znali ublažiti razburkane valove velenemške jeze, in stvar se je poravnala. Največje zasluge zato, da se je odvrnila ta nesreča, pa ima naš priljubljeni gosp. okrajni glavar. G. Schuster je namreč res mož na svojem mestu in se zna prav dobro izogniti neprilikam, ki lahko nenadoma loputnejo na nepripravljenega človeka. G. okrajni glavar Schuster je ravnal previdnejše, kakor pa g. župan Scholz, kajti g. okrajni glavar ni dal razobesiti na okrajnem glavarstvu cesarskih zastav na cesarjev rojstni dan! To je bilo zelo hvalevredno od njega, kajti sicer je bil Beljak na Koroškem, Koroško pa v Avstriji, Avstrijo pa vlada že od leta 1848. cesar Franc Josip I., ki praznuje svoj rojstni dan vsako leto dne 18. avgusta, ali to dandanes ni več res, odkar gospodarijo na Koroškem one vrste Nemci, ki komaj že čakajo, da bi skočili Prusom v naročje. In zato je bilo tako hvalevredno od g. okr. glavarja v Beljaku, da ni dal izobesiti avstrijske cesarske zastave na rojstni dan avstrijskega cesarja, ker bi bil s tem mogoče opozoril beljaške Prusake, da še niso pod Prusom, temveč še vedno pod vlado cesarja Franca Jožefa I. Zatorej večna slava c. kr. okrajnemu glavarju, ki na cesarjev rojstni dan ne izvesi cesarske zastave! In ker je g. Schuster, c. kr. vladni svetnik in c. kr. okrajni glavar, kateremu je Njegovo Veličanstvo podelilo že več odlikovanj, ki sam ni dal izobesiti nemške oči žaleče domoljubne cesarske zastave, posredoval med „preveč cesarskim“ županom Scholzem in necesarskimi Velenemci, se je stvar srečno končala. In tako je sedaj v Beljaku — volk sit in ovca pa tudi cela!

Štebenj pri Bekštanju. (Krvav zaslužek.) Krščanski socijalizem uči: „Pri odmerjanju plačila mora biti merilo, da delavec zasluži toliko, kolikor potrebuje sam in njegova družina, in kar potrebuje za starost; to je cena, ki je dostojna človeške moči.“ Sedaj pa vprašam, ali ima uborni delavec pri zgradbi tukajšnje železnice, ki zasluži K 2·20 na dan, dostojno plačilo? Mislim, da ne. Delo je težko, naporno, in sicer skozi 11 ur na dan kramp in lopato sukati, zaslužek pa komaj bore dve kroni dvajset vinarjev! Kako si bode baraba, siromak, če bi še tako skromno živel, zamogel za svojo družino, ki jo morebiti doma ima, dejati kaj na stran ali za starost kaj prihraniti? Pri sedanji splošni draginji ta malenkostni zaslužek komaj zadostuje za vsakdanji živež. V teh in enakih slučajih se kaže torej pri obrtnem zakonodajstvu očitno neka pomanjkljivost, neki nedostatek. Premalo se stori za izboljšanje teh kričečih delavskih razmer. Plačilo bi imelo biti postavno določeno, da bi teh revnih trpinov ne zamogli več podjetniki tako židovsko stiskati in izkoriščati. In vendar, kako lepo in jasno uči evangeljska resnica že pred stoletji: „delavec je vreden svojega plačila“. Delavci torej imajo pravico do dostojnega plačila; v resnici tukaj pa nič drugega niso, kot „sklavi“ — sužnji in navadno nič drugega ne odneso, kakor krvave žulje.

Iz Spodnjega Roža. Če pride tujec v naš kraj in sliši, kako še vsi govorimo lepo slovensko, bo rekel: Rožanov še tisoč let ne bodo ponemčili; če pa prašaš, kako je z berilom, se ti bo odgovorilo: saj slovenskega berila, izvzemši Mohorjevih knjig, tako ni dobiti, nemškega pa je dovolj na razpolago. Zato se moramo pač koj nemški ubijati. Res, med zasebniki ni veliko slovenskega berila, ali poglejmo slovensko čitalnico v Glinjah, katera ima več ko pol tisoč knjig na razpolago. Možje, pomislite, če bi se ne dalo kako napraviti, da bi bil lahko vsak ud te čitalnice, čeravno smo več ur daleč od Glinj. Recimo v vsaki večji vasi, kjer je 10 do 20 udov, tam si izberemo svojega knjižničarja. Ta bo knjige iz čitalnice naročil in jih bo nam posojeval. Ko jih preberemo, jih vrne in oskrbi druge. Vsako leto enkrat pa bi se zbrali k skupni veselici, kjer se bomo lahko prav po domače razveseljevali. Pevsko društvo „Drava“, na katero so lahko ponosni vsi spodnji Rožani, nam gotovo ne bode odreklo, da bi nam ne zapelo katero. Na tak način bi slovenska čitalnica lahko razpela svoje peruti po vsej Rožni dolini in vsak bi lahko pristopil k društvu in bi, recimo, za eno krono na leto dobil dovolj berila vsake vrste. Knjige so poučne, zabavne in gospodarske, tako da lahko vsak dobi, česar želi, in tako po ceni, da more vsako dekle in vsak fant postati ud čitalnice. Zato možje, kateri imate veselje do berila, in vam je na srcu, da bi dobila mladina veselje do berila, zdramite se in posvetujte se s prijaznimi Glinjčani o tej zadevi. Morebiti, da se oglasi še kak drug in pove svoje mnenje. Kadar pa skliče čitalnica svoj občni zbor, tedaj pa pridite od vseh krajev, da se obudi veselje do slovenskega branja.

Škocijan. Zadnjo soboto, dne 26. t. m., smo imeli veličasten pogreb, kakršnih smo le redkokdaj pri nas navajeni. Umrla je blaga ženkica, mati našega cerkvenega ključarja, Margareta Pirovc, p. d. Kosova mati iz Samožne vasi, na god sv. Jerneja ob štirih zjutraj. Dosegla je redko starost okolu 80 let, katerih zadnje tri je radi bolezni prebila v postelji. Bila je rajnica priljubljena, posebno pa so jo otroci radi njene radodarnosti

enega, dveh ali še več članov. Ni skoro več v župniji poštenega kmetskega sina mladeniča, ki bi ne bil že stopil v vrsto zanesljivih in značajnih mož in mladeničev društvenikov. Med mladimi kmeti in še več med mladeniči imamo korenjake, vrle slovenske korenine, ki stojijo v narodnem oziru kakor grad na skali. Ti so naša moč, naše upanje v boljšo bodočnost; pred njimi je naše nasprotnike strah. Tem neustrašenim korenjakom na čelu koraka, s trobojnico v roki, tamburaški in pevski vodja, za njim njegov tamburaški in pevski zbor, njegova častna garda s slovenskimi traki in slovenskimi ovratniki. Takšni odločni nastopi vlečejo in več pomagajo, kakor trije ali štirji govori. A tudi dekleta se ne dajo od mladeničev osramotiti, da, kar se tiče zavednosti, čitanja društvenih knjig in veselja, s katerim se vsakega zborovanja udeležujejo, so one gotovo že prekosile marsikaterega mladeniča. To je pač že lep sad enoletnega društvenega delovanja. Spregled notranjega društvenega delovanja nam je pa podalo zanimivo odborovo poročilo, o katerem sporočimo prihodnjič. Z mirnim, potrpežljivim nastopom in s prizanesljivim prigovarjanjem je dosegel odbor vse to, in kar še ni, pa bo. Naše geslo je: Nevedne učiti in jih tako s potrpežljivostjo pridobiti; rajši potrpimo z ljudmi, ki se pregrešijo tuintam iz nevednosti ali nepremišljeno, kakor bi jih odbili in napravili iz njih zavratne nasprotnike, ki bi nam nasprotovali iz zlobnosti in ne več iz nevednosti. Namen našega društva je: Ljudstvo poučiti in pridobiti in ne razdvojiti. Kar še ni, pa bo, z božjo pomočjo!

Zilska dolina. V nedeljo, dne 20. avgusta, je imelo slovensko katoliško izobraževalno društvo za Brdo in okolico javen shod pri Trabišniku v Melvičah, kateri je bil za naše razmere povoljno obiskan. Počastila sta ta shod gg. Jože Lesjak in Bernard Švarc iz Črnčeč pri Dholici kot govornika. Oba sta rešila svojo nalogo prav dobro. Prvi je govoril: „Kaj je narodni greh“ in dokazoval, da Slovenci nismo samo prijenljivi in mehki glede naših narodnih pravic, ampak v mnogem oziru grešimo zoper našo narodnost z nemškimi napisi, dopisi, računi itd. tudi sami med seboj in kažemo s takim ravnanjem na zunaj, to je, v našem življenju, le preradi in pri vsaki priliki tuje lice, namesto svojega. Tako pride, da se nas nihče ne boji, nas nihče ne spoštuje, ker sami nočemo biti spoštovani, in ker sami nase nič ne držimo. Hlapci tujcev smo, ker nočemo biti gospodarji v svoji domovini. Nadalje je razlagal škodljivost brezverskih časnikov, kakor je na pr. „Bauern-Zeitung“, katero marsikateri kmet naročuje in plačuje zato, da more v njej brati zmerjanje Slovencev-narodnjakov, naših gg. duhovnikov, naše katoliške vere in nemalokrat tudi kmetov samih, če ne spadajo v vrsto njenih privržencev. Take in enake časnike kmet bere in plačuje, za svoje poštene, krščanske, slovenske časnike, iz katerih bi se mnogo lepega in dobrega naučil, pa nima denarja in za čitanje nič časa. Iz zgodovine je dokazal, kako mogočni so bili Slovenci nekdaj, kako so po svoji needinosti in po pritisku od strani Nemcev in Turkov izgubljali rodno zemljo in jezik, kako so napadali in požigali Turki v naših krajih in kako surovo in nečloveško so ravnali janičarji, ki so bili naše krvi a poturčeni, z našimi očeti in v naši domovini.

Drugi govornik, g. Švarc, je govoril: „Zakaj se kmetom slabo godi.“ Kmet, ki prideluje kruh za vse druge stanove, živi dandanes v jako slabih razmerah. Od vseh strani mu pretijo nevarnosti; a nevarnosti od zunaj kakor toča, suša, povodenj, požari, bolezni, zadele so kmeta v vseh časih, a ne v taki meri in s tako silo, kot danes. Deloma je pa kmet tudi sam kriv svoje nesreče, ker premalo pazi na samega sebe, na svoje otroke in posle. Tudi bolezni pri živini je dostikrat sam kriv, ker nespametno ravna z živino. Velika napaka je pri kmetih nagnjenje do tožb zaradi vsake malenkosti. Take tožbe so navadno drage, neumne pa gotovo.

Kaj berejo kmeti? Da veljajo za naprednjake, si naročujejo radi narodu in veri nasprotne časnike, po večini nemške. Te prebirajo in jim verjamejo, zato pa postanejo mlačni v izpolnjevanju narodnih in verskih dolžnostih in ker jih sami ne izpolnjujejo, postajajo tudi njih otroci in posli mlačni, sicer pa trmasti, nepokorni in nezanesljivi; ker tudi ti lahko berejo slabe časnike in knjige, ki jih kmet-gospodar naročuje v svojo škodo. Imamo „Mir“ za narodno glasilo, in „Kmetovalca“ za pouk v gospodarstvu, a kmeti jih vse premalo naročujejo in berejo; zato pa zaostajajo v gospodarstvu. Da se kmetu slabo godi, krive so tudi nekatere postave, napravljene od poslancev, za katerih lepo število se tudi kmet ni brigal in se še dandanes le malo briga, kakšno moč in oblast ima poslanec, zato tudi ni šel k volitvi, in zato tudi niso bili voljeni poslanci, ki potrebe kmeta poznajo.

Oba govora poslušali so zborovalci jako pazljivo. Tretji govornik, g. Mörtl, naš domačin, je izvrstno govoril in bičal naše nemškutarske razvade in napake. Nekaj besed govoril je tudi g. Grafenauer. Pevci so nas pa kratkočasili z lepimi slovenskimi pesmimi. S shodom smo lahko zadovoljni; napravili pa bodemo še letos drugi shod z igro.

Rusko-japonska vojska.

V noči, 16. t. m., so Rusi pri Menhuagaju zajeli japonsko predstražo ter ubili tri Japonce. Nato so začeli Japonci s sosednjih gora živahno streljati na ruski oddelek, ki se je moral umakniti. Neki častnik in neki kozak sta ranjena.

Iz Godzadjana se poroča ruskim listom z dne 20. t. m.: Iz Tokija prihajajoče brzojavke skušajo očrniti stanje in moralne lastnosti naše armade. Tako so nedavno poročali, da nam manjka živil, da ruski vojaki desertirajo ter se puste Japoncem ujeti. Take bajke so seveda namenjene za tisto občinstvo, ki hoče vse videti v čimbolj temnih barvah. Ako bi primanjkovalo živil, obvestil bi general Linevič, ki ne pozna ovinkov, vendar o tem najprej Petrograd ter zahteval nujne pomoči. Tega pa ni treba, ker je naš vojak resnično izvrstno hranjen. Razen povečanih porcij suhorja in čaja dobivajo vojaki tudi sadje. Veterani iz turških vojsk ne morejo prehvaliti razlike glede preskrbe armade med takrat in sedaj. Še bolj izmišljena je bajka o desertacijah. Ker armada skoraj brezdelno počiva, se zgodi res često, da posebno bojeviti naši vojaki zapuste tajno svoje vrste, da gredo „poiskat Japonca ter se ž njim poigrat“. V največjo slavo si štejejo, ako privedejo živega Japonca s seboj. Seveda se tudi zgodi, da padejo sami Japoncem v roke, a nikoli prostovoljno. Sicer pa je tudi tako samovoljno zapuščanje svojih vrst strogo prepovedano in kaznivo. — Dokažemo pač lahko z zgledi, kako so Japonci brž pripravljeni se vdati. Nedavno so naši presenetili osem Japoncev. Le eden med njimi je zgrabil bajonet, da bi se branil. Ostalih sedem pa je pometalo orožje od sebe, padli so na kolena ter kričali: „Zdravstvujte!“

Mirovna pogajanja.

Najbolj se trudi zato, da bi se sklenil mir, predsednik amerikanskih zedinjenih držav Roosevelt. Pri posvetovanjih, ki se vrše na Angleškem, zastopa Rusijo Vite. Japonska je baje umaknila svoje zahteve, da se ji morajo izročiti ruske ladje in da se mora zmanjšati moč Rusije v azijskem vodovju. Zahtevajo pa in sicer kot ultimatum, to je, da od te zahteve nikakor ne odstopijo več, vojno odškodnino 120 milijonov funtov šterlingov in pa polovico otoka Sahalin. To bi bilo v našem denarju okrog 2880 milijonov kron. V Rusiji niso posebno naklonjeni mirovnim pogajanjem ter baje odklanjajo odločno vsako najmanjšo odškodnino. Iz Petrograda se namreč poroča, da se je car izrekel proti grofu Lambsdorfu, da Rusija ne bo plačala niti rublja vojne odškodnine in da ne odstopi niti pedi zemlje. S tem je seveda rečeno toliko, kakor da se morajo mirovna pogajanja pretrgati. In zato tudi zatrjuje angleški list „Daily Telegraf“ najodločnejše, da se bodo mirovna pogajanja pretrgala in da se bo vojska nadaljevala.

Gospodarske stvari.

Črtice o govedarstvu.

(Piše Fr. Dular.)

V tisti deželi je blagostanje doma, v kateri napreduje živinoreja in v kateri cvete poljedelstvo.

(Dalje.)

Jetika je nalezljiva in podedljiva bolezen. Sušica se podeduje od goveda na govedo, od očeta na sina, od matere na hčer. Ako se nahajajo tuberkule (jetika) na trebušnici ali na rodilih, takrat se dotična krava neprestano goni, ali se ne ubreji. Ko jo priženete od bika, začne se na novo pojati. Ženite jo zopet k juncu, pa se bo zopet gonila. Pripustite jo lahko desetkrat in zopet se začne pojati (pojatnica), toda breja nikakor ne postane. Tako kravo zakoljite, kolikor prej je mogoče, a njeno potomstvo (moško in žensko) izključite od plemena. Ako ne bi krave zaklali, poginila bi sčasoma sama.

Ako sušica še ni tako močno razširjena, tedaj jo je v življenju težko spoznati. Zategadelj je obračati čim večjo pozornost na zaklana goveda. Ako opazite na zaklani živini tuberkule, tedaj ne smete puščati za pleme nobenega goveda, katero je bolnemu krvnosorodno. Izkušeni živinorejci dajo vse krave s tuberkulinom cepiti, predno jih spuščajo po plemenu. Tuberkulin ima lastnost, da se more z njim določiti, je li govedo jetično ali ne. Ako živinozdravnik po cepljenju s tuberkulinom izreče, da je krava bolna na sušici, potem jo je porediti in zaklati. Tako je treba postopati, da se ne ugnezdi nevarna jetika v celo govejo čredo. Prav stare krave postanejo radi jetične, zato jih ne držite dalje, ko so navršile 10 do 12 let.

Zdaj nekoliko besedi o rodovitnosti. Krava more biti zategadel nerodovitna, ker so ji jajčniki, maternica in sploh rodila nepopolnoma razvita, ali celo bolna. To se dogaja včasi, posebno pri ženskih dvojčkih so rodila večkrat slabo razvita. Pri nepopolnoma razvitih rodilih navadno ni pomoči; pri bolnih rodilnih organih pa more pomagati le živinozdravnik.

Večkrat se pripeti, da je krava preveč vznemirjena, razdražena, in da vrže vsled tega po dokončanem pripustu pleme (seme) od sebe. Za ubrejanje krav, ki so tako močno ognjevite in razdražene, je najboljša pomoč — izdatna hoja. Gonite take samice pred plemenitvijo korakoma tako daleč, da se precej utrudijo, in potem se navadno oplode. — Včasi je vzrok neplodovitosti prevelika mršavost in občna telesna slaboča. Zaradi preslabe in netečne klaje ali vsled bolezni shujšane in oslabljene samice se obično ne pojajo. Ako se tudi izjemno gonijo, in puste bika k sebi, je vse to nič, ker navadno ne sprejmó. Tako oslabljene in premršave krave morate bolj tečno krmiti, in jih ne smete tako dolgo pripuščati, dokler ne pridejo k moči. Kri puščati ne samo nič ne koristi, temveč celo škoduje, ker puščanje krvi pri slabotnih kravah povzroči, da še bolj oslabe in da ostanejo več let jalove. Tudi izredno debele krave se težko ubrejijo; temu odpomorete, ako jih nekoliko časa slabeje krmite.

Prestare in premlade krave so manj rodovitne od tistih, ki so primerno stare. Toda temu je pomoč lahka. Dokler niso junice poldrugo leto stare, jih ne puščajte po plemenu, a preko 10 let starih krav ne gonite k biku, pa bo prav. Tudi one krave, ki se niso po zadnji otelitvi zadostno očistile, ubrejijo le težko. Tukaj mi je še to omeniti, da tiste samice redko sprejmo, katere so se dovedle pred kratkim časom iz daljnih tujih krajev, posebno če so nove razmere bolj neugodne, kakor so bile stare. Pri slabem krmljenju in pri zanikarnem oskrbovanju, in sploh pri neugodnih razmerah, samice kaj rade bolehajo. Bolehavosti pa učinjajo, da postanejo živali le redkokrat breje; če pa že sprejmo, takrat kaj rade zvržejo. Zaradi tega postopate najbolj prav, da iz daljnih krajev pripeljanih krav tako dolgo k biku ne pripuščate, dokler se niso navadile na nove razmere, dokler se niso, kakor se reče, udomačile.

Zdaj nekoliko besedi o starosti plemenskih krav. Pred vsem vam moram na srce položiti, da nikarte telic prezgodaj pripuščati. Pred dovršenim poldrugim letom ne smete telic goniti pod bika. Premlada telica je premalo razvita, in če je pred poldrugim letom pripustite, zatrete ji s tem rast. Prezgodaj pripuščena krava prvesnica ostane vedno majhna. Osim tega pa je tudi njen sad radi pičlega hraniva slaboten, mnogovrstnim boleznim podvržen in za rejo skoro popolnoma nesposoben. Torej bralci, zapomnite si prav dobro navedene vrstice, in se tudi po njih ravnajte, če si hočete izrejati dobro in lepo živino.

Mlade telice se začnejo izjemno že goniti, ko so 12 do 14 mesecev stare. Vendar ni treba leteti z njimi že na prvi ali drugi opomin k biku. Da bi vam ostale junice zavoljo tega jalove, ni se treba bati. Prekasna plemenitev bi utegnila rodovitnosti šele tedaj škodovati, ko bi se vodile že 2 do 3letne telice prvikrat. Prav pa je, da zadržujete plemenski nagon pri 10 do 15 mesecev starih telicah s tem, da jih varujete preobilne dotike z biki, in da jih glede klaje bolj na trdnem držite, o čemer bom še pozneje govoril. V ta namen jih ne imejte skupaj s kravami, ki se ravno gonijo. Za potolaženje plemenskega ognja je tudi na mestu Glauberjeva sol, bljuvna sol in posebno kafra. Glauberjeve soli dajte telici na enkrat $^1/_8$ do $^1/_4$ kilograma, kafre pa po 3 grame. Omeniti moram, da je dajati kafro vsaj 6 do 8 dni zaporedoma, ker sicer nič ne koristi. Z bljuvno soljo je treba takole ravnati: vsak 4. ali 5. dan raztopite v vodi 15 gramov bljuvne soli (tartarus stibiatus) ter pomešajte to v škafu med vodo, katera ji je namenjena za pijačo. Ako boste s telicami tako ravnali, potem se vam ni treba bati, da bi se gonile pred časom. Če se pa vendar počnejo pred poldrugim letom pojati, ne bodo se pojavili zli nasledki, čeprav se nekoliko pojanj prezre.

Nekateri govedorejci menijo, da so zgodaj vojene telice kasneje boljše za molžo. To je včasi res, ali le navidezno resnično. Izkušnje namreč uče, da se take krave pozneje že v istem času, ko bi imele dajati največ mleka, deloma izmolzejo, to je, one izgube mleko mnogo prej, kakor one živali, katere so se vodile v pravi starosti.

10 do 12letne krave so že stare. Tudi za pleme so prestare, zategadel naj se nič več ne pripuščajo. V tej starosti postajajo namreč od

dne do dne slabejše za užitke, mleko se dan za dnevom pomanjšuje in njihovo potomstvo je slabotno. Ko bi pripuščali preveč stare krave navzlic gori navedenim razlogom po plemenu, tedaj vsaj njih telet ne odrejajte, ampak jih dajte v mesnico. Znani so sicer izjemni slučaji, da so se 16 do 18 let stare krave gonile, da so sprejele in se otelile. Toda teleta so bila zelo slabotna, za razplodbo nesposobna. Zoper držanje preveč starih krav govori tudi dejstvo, da plača mesar toliko manj za živinče, kolikor bolj je staro.

Razne stvari.

Umor odkrit črez 17 mesecev. Pred 17 meseci je naenkrat zmanjkalo v Barbani pri Pulju 40letnega Antona Vidovića. Vidović je bil vdovec in je živel skupaj s sinom svoje žene, ki ga je prinesla iz svojega prvega zakona k njemu. Ta sin, Ruba po priimku, se je oženil in zahteval od Vidovića, naj mu prepusti svoje posestvo, česar pa Vidović ni hotel storiti. Zato sta zakonska Ruba delala ž njim zelo grdo, dokler ga ni naposled neke noči zmanjkalo. Ker je letel sum na zakonska Ruba, vtaknili so ju v preiskalni zapor. Vsled pomanjkanja dokazov so ju izpustili. Takoj nato je šel Ruba k sodišču in zahteval, da se mu izroči Vidovićevo imetje. Na vprašanje sodnikovo, če je Vidović mrtev, je Ruba odločno potrdil. To priznanje pa oblasti ni dalo miru in orožništvo je poizvedovalo in stikalo na vseh krajih, dokler se jim ni slednjič posrečilo, najti Vidovića v neki 71 metrov globoki jami v vreči z odsekano glavo. Vsak dvom je zdaj izključen, da sta zakonska Ruba umorila Vidovića, zato so ju znova zaprli, kjer čakata na plačilo za svoje hudodelstvo.

Otožna krava. Neka žena se je pritožila pri mlekarju zaradi slabega mleka, katerega ji je prodal. Nekaj dni za tem dobi od mlekarja sledeče pojasnilo: „Veste, gospa, krava ne dobiva v tem letnem času zadosti krme in vsled tega je prav tako žalostna kot jaz. Verjemite mi, da sem videl že večkrat kravo jokati, prav res jokati, vsled prevelike žalosti nad tem, da daje tako slabo mleko, da se moji odjemalci nad njim pritožujejo. Ali mi verjamete, gospa?“ — „Zakaj bi ne verjela?“ odvrne žena. „Rada bi pa videla, da v bodoče toliko pazite na kravo, da ne bodo med jokom njene solze v mleko padale.“

Do 15. oktobra 1905 se odda služba

mežnarja in organista

v Žihpoljah na Koroškem. Rokodelci imajo prednost. Več pove župnijski urad v Žihpoljah (Maria Rain).

Krajevni in okrajni samoprodajalci za patentovane predmete, ki se rabijo v veliki množini in se lahko prodajo, se iščejo. Prodajalnica in glavnica nepotrebna. Obrtni davek se povrne. **100 odstotkov zaslužka.** Blago poštnine prosto. Piše naj se dopisnica na **„Metallwerke Germania“ v Cranenburg** post. rest.

Dobro ohranjen, uglašen

glasovir

je na prodaj za 230 K pri Janezu Sablatnik, Št. Štefan pri Velikovcu.

Tiskarna družbe sv. Mohorja

se vljudno priporoča za natiskovanje vizitnic, pismenih zavitkov itd. po najnižjih cenah.

Vsake vrste

podobarska in pozlatarska dela

za cerkve, kapele, samostane itd.

prevzame in fino ter trpežno izdeluje

Janez Golež,

podobar in pozlatar v Celovcu, Šentvidska cesta 12.

Naznanilo.

Radi sklepanja letnega računa

št.-jakobska posojilnica v Rožu

od 28. avgusta do občnega zbora ne uraduje. *Načelstvo.*

Iščem službo

organista in cerkovnika,

sem oženjen in v cerkvenem petju in godbi popolno izobražen, sem ob enem mizar in izdelovatelj harmonijev. Slovenskega in nemškega jezika zmožen. Ponudbe sprejema upravništvo „Mira“. Pohvalna spričevala so na razpolago.

Dobri in pridni

hlapci

se takoj sprejmejo na posestvu **„Stefanshof“** v Blatu pri Pliberku. Plača 15 do 20 kron, po uporabnosti.

Natorni brinjevec,

enoliterske steklenice po 2 kroni 50 vinarjev razpošilja **France Pustotnik,** žganjekuhar in posestnik v Blagovici, pošta Lukovica na Kranjskem.

Proda se kajža,

ki ima 9 oralov (johov) sveta, eno uro nad Vrbo za 2200 gld. 1400 gld. lahko ostane na posestvu. Več pove Jože Lesjak v Črnčečah pri Dholici, pošta Poreče, Koroško.

Štiri dobro ohranjene

ilnate peči

(na kahlje) in jeden **štedilnik** so jako po ceni na prodaj pri Smolniku v **Prevaljah.**

Kovačnica

z lepim delokrogom, v hiši, katere posestnik je kolar, dobre četrt ure od železnice, se dá ugodno v najem. Stanovanje se lahko dobi, oziroma v hiši napravi. Oglasi pod naslovom: Matevž Flaschberger, kolar v Ločah, p. Šmohor.

Svoji k svojim!

Opozarjamo vsakega varčnega rodoljuba na edino hrvatsko zavarovalno zadrugo

„CROATIA“

pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta ZAGREBA.

Ista zavaruje na Štajarskem, Kranjskem in Koroškem vse premičnine, živino in pridelke proti ognju po najnižjih cenah.

Vsa pojasnila daje:

Podružnica „CROATIE“ v Trstu.

Zastopniki se iščejo po vseh večjih krajih Kranjske, Štajarske in Koroške.

Apno

1. vrste, 100 odstotno, v velikih kosih, se dobiva pri podpisanih na vagone ali vozove, voznine prosto do gradbenega prostora, po najnižjih cenah ob vsakem času.

Ant. Schmauzer, Annabrücke. **Ign. Teyrowsky,** Galicija.

Železniška postaja Grabštanj.

Absolutno zajamčeno pristno mašno vino

priporočal je ljubljanski knezoškofijski ordinarijat vč. duhovščini za nakup pri kmetijskem društvu (zadrugi) v Vipavi zato, ker je pod strogim nadzorstvom župnika-dekana v Vipavi. — Razpošilja se od 56 litrov naprej. Starega vina nimamo več na razpolaganje. Napravili pa smo novega veliko možino izvrstne kvalitete: belo po 40 do 50 kron za 100 litrov **loko kolodvor Postojna.** — Vino je jako milega okusa, ker je napravljeno po novem francoskem načinu. — Večje množine se zaračunijo nekoliko ceneje. — V zalogi so tudi finejša sortirana vina, kakor kraljevina po 60 K, pinela po 55 K, beli burgundec in laški rizling po 60 K ter stara buteljska vina, renski rizling in beli burgundec.

Vinske in sadne stiskalnice

z dvojnim stiskalom **„Herkules“** za ročno obrat.

Hidravlične stiskalnice

za velik pritisek in velike uspehe.

Mline za sadje in grozdje. Obiralniki.

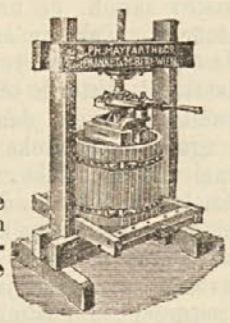

Povsem **urejene moštarne,** stalne in za prevažanje. **Stiskalnice za pridelovanje sadnih in jagodnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, sadni lupilniki** in **rezalniki. Samodelujoče patentovane nosne in vozne brizgalnice** za vinograde, sadje, drevesa, hmelj, grenkuljico **„Syphonia“. Pluge za vinograde** izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne poljedelskih strojev, livarne in parne kovarne.

Dunaj, II./1, Taborstrasse št. 71.

Odlikovani z nad 550 zlatimi, srebrnimi kolajnami itd.

Obširni ceniki zastonj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Zahtevajte pri nakupu

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Varstvena znamka.

Ono je **zajamčeno čisto** in brez vsake škodljive primesi. Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares zajamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“. Dobiva se povsod!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2,000.000.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prijoritet, komunalnih obligacij, sreč, delnic, valut, novcev in deviz.

Prodaja sreč proti mesečnim odplačilom.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. — Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dné vloge do dné vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Lastnik in izdajatelj **Gregor Einspieler,** župnik v Podkloštru. — Odgovorni urednik **Anton Ekar.** — Tiskarna **družbe sv. Mohorja** v Celovcu.